

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESLIETU MINISTRIJA
VALSTS VALODAS CENTRS

Merķeļa ielā 13
Rīgā, LV-1050

Tālr./fakss: 67221258
e-pasts: info@vvc.gov.lv

Rīgā, 14.01.2008.
Nr. 20.1-8/2

Denam Dimiņam

<Dens.Dimins@curia.europa.eu>

*Par Īslandes nosaukuma
rakstību latviešu valodā*

God. Dimiņa kungs!

Valsts valodas aģentūra ir pārsūtījusi Valsts valodas centram atbildes sniegšanai Jūsu 2007. gada 31. oktobra vēstuli par valsts nosaukuma *Ísland* atveidi latviešu valodā. Šajā sakarā paskaidrojam:

- 1) Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas Vietvārdu apakškomisijas 2006. gada 10. jūlija ieteikumu "Par pasaules valstu un teritoriju nosaukumiem latviešu valodā" ("Latvijas Vēstnesis", 19.07.2006, 13.–15. lp.) tekstā ieviesusies neprecizitāte formas izvēles pamatojumā – pareizi jābūt "atbilst nosaukuma rakstībai oriģinālvalodā un atspoguļo tā vēsturisko izrunu";
- 2) oriģinālvalodas **uzsvērtu** īsu patskani (kā Īslandes gadījumā) latviešu valodā lielākoties atveido ar garu patskani, pat ja oriģinālvalodā tas tiek izrunāts īsi (piemēram, valstu nosaukumos Trinidāda un Tobāgo, Portugāle, Dānija), it īpaši gadījumos, kad šāds atveidojums atbilst nosaukuma rakstībai oriģinālvalodā (*Ísland*);
- 3) svešvalodu īpašvārdu atveides tradīcija latviešu valodā pieļauj ar garu patskani atveidot gan īsus, gan garus saknes patskaņus vai divskaņus arī tādos gadījumos, kad atveidojums šķietami neatbilst oriģinālvalodas formai, piemēram, eksonīmos Kanāda (*Canada*), Slovākija (*Slovenskó*), Īrija (*Éire*) u. tml.
- 4) par labu mūsu ieteiktajam Īslandes nosaukuma atveides variantam liecina gan ģermāņu valodu vēsturiskās gramatikas fakti, proti, senīslandiešu valodas garais patskanis *í* vārdā *is* ietver skaidru norādi uz šā vārda etimoloģiju (radniecīgās formas: angļu *ice*, vācu *Eis*; senaugšvācu, vidusaugšvācu *īs*; anglosakšu *is*; senskandināvu *iss*, zviedru, dāņu *is*, visas ar nozīmi 'ledus'), gan fakts, ka šī islandiešu valodas morfoloģijā nozīmīgā fonētiskā parādība – garo un īso patskaņu šķīrums – tomēr tiek atspoguļota mūsdienu islandiešu valodas salīdzinoši konservatīvajā rakstībā;

- 5) atkāpe no pamatprincipa par īpašvārda formas atbilstību izrunai oriģinālvalodā biežāk vērojama tieši Ziemeļvalstu ģeogrāfisko nosaukumu atveidē, lai attiecīgais atveidojums būtu vieglāk identificējams ar ģeogrāfisko nosaukumu, piemēram, dāņu Jitlande (*Jylland*, izrunā ['jy,lan']), norvēģu Oslo (izrunā ['uʃlu]).

Papildus norādām, ka no juridiskā viedokļa iepriekšminētajiem Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas Vietvārdu apakškomisijas ieteikumiem ir nevis normatīvs, bet gan rekomendējošs raksturs attiecībā uz konkrētu lingvistisku normu, respektīvi, līdzšinējās normas maiņu.

Atvainojamies par atbildes aizkavēšanos.

Direktors

A. Timuška